

LIVSMEDELSVERKET

Ruokavirasto • Finnish Food Authority

KÄNN DITT ANSVAR FÖR LAXEN

Stoppa spridning av laxparasiten *Gyrodactylus salaris*

VATTENAVRINNINGSOMRÅDENA I ÖVRE LAPPLAND ÄR FRIA FRÅN PARASITEN *GYRODACTYLUS SALARIS*

Laxparasiten *Gyrodactylus salaris* förorsakar hög dödlighet hos laxyngel och har orsakat förfall i laxfiskbestånden i Norge och Ryssland. Avrinningsområdena i övre Lappland är skyddade för *G. salaris* baserat på lagen av djursjukdomar. Till de skyddade områdena tillhör Tana, Näätämä, Paats, Tuuloma och Uutua avrinningsområden. Det är förbjudet att transportera fisk eller rom till området från någon annanstans än från andra officiella friförklarade områden. Det är strängt förbjudet att flytta levande fisk eller odesinficerad rom från övriga delar av Finland till dessa områden. Levande fisk får ej heller förflyttas mellan dessa områden.

Spridningen sker vattenburet eller med fisk. *G. salaris* kan leva flera dagar utanför värdfisken, och kan därför också spridas via enbart vatten eller fuktiga fiskeredskap och utrustningar.

FISKARE

De fiskeredskap och fiskeutrustning såsom rullar, spön, beten, håvar, nät, stövlar, vadarbyxor och rensningsredskap som flyttas från andra vattenområden till övre Lapplands vattenområden, ska vara helt torra eller desinficerade. Bara båtar som har registrerats till Tana vattendrags båtregister kan användas i fiske på Tana vattendrag och dessa båtar kan inte användas annanstans.

Det är förbjudet att i naturliga vatten rensa fisk som införts från andra vattenområden samt att dumpa fiskrens i vattendragen i övre Lappland.

Det är förbjudet att i övre Lapplands vattenområden använda betesfisk vid mete, pilkfiske och handredskapsfiske. Det är förbjudet att införa betesfisk från andra vattenområden till övre Lapplands vattenområden samt att flytta sådan fisk mellan dessa vattendrag.

HUSVAGNSFOLK

Släpp inte ut hushållsvatten direkt i vattendragen utan låt det sugas upp i marken tillräckligt långt från stranden.

PILOTER

Pumpa inte ut pontonvatten från ditt plan i vattendrag som mynnar i Ishavet. Använd dunkar och slå ut vattnet på marken tillräckligt långt från stranden.

PADDLARE

Se till att kanoten eller gummiflotten är helt torr eller desinficerad innan du fortsätter paddlingsfärden i nästa vattendrag.

VANDRARE

Håll inte ut vatten från ett annat vattendrag direkt i vattendragen, utan låt det absorberas tillräckligt långt från stranden.

DYKARE

Se till att all din dykarutrustning, också våtdräkten, är absolut torr innan du dyker i följande vattendrag.

BÅTFARARE

Vid ankomsten till övre Lapplands vattendrag skall båtarna desinficeras om de inte är helt torra. Se till att båtens slagvatten inte överförs från ett vattendrag till ett annat. Observera att bara båtar som har registrerats till Tana vattendrags båtregister kan användas i fiske på Tana vattendrag.

ANSVISNINGAR FÖR HANDLING AV UTRUSTNINGEN

G. salaris dör av torkning. Ett dygn i +20 °C temperatur är tillräcklig att döda parasiten, det tar längre om det är kallt och fuktigt.

Parasiten är känslig för värme. Den dör i en timme i + 60 °C bastuvärme eller 10 sekunder i + 50°C.

Även ett dygn i frysa i - 18 °C dödar *G. salaris*.

OM DU INTE ÄR HELT SÄKER PÅ ATT DINA REDSKAP OCH DIN UTRUSTNING ÄR TORRA SKA DU ANVÄNDA DIG AV DESINFICERINGSSTATIONERNA!

Parasiter kan också förstöras genom desinficering. Desinficeringsstationer finns vid Tana älv på den finska sidan på alla försäljningsställen för fisketillstånd. NTM-centralens desinficeringsstation hittas på Enare fiskehamn (öppet under somrarna). Övriga desinficeringsstationer är listade på NMT-centralens webbsidor.

Fiskeredskapen bör desinficeras eller torkas på nytt då man förflyttar sig över den norska gränsen. Ifall man befinner sig enbart Tana vattendrag räcker det att torkning eller desinficering har gjorts på den finska sidan.

GYRODACTYLUS SALARIS

är en cirka 0,5 mm lång parasit som lever på laxens hud och fenor och som inte går att urskilja med blotta ögat. *G. salaris* är kapabel att leva och föröka sig också på utsidan av regnbåge och kan kortvarigt överleva även på andra fiskars hud.

Parasiten påträffas på ryska sidan i Tuuloma vattendrag, i Tornälv och i andra vattendrag som mynnar i Östersjön. I och med att parasiten spreds till Norge på 1970-talet har den däremot orsakat stor dödlighet bland laxynglen i närmare 50 älvar, vilket också har medfört att fångsterna har minskat kraftigt. Det samma har konstaterats också på den ryska sidan bl.a. i Kierettijoki. Laxstammarna i de älvar som mynnar ut i Atlanten eller Ishavet saknar motståndskraft mot *G. salaris* -parasitens ohämmade förökning. Det är därför av största vikt att förhindra att parasiten sprider sig till övre Lapplands område.

G. salaris fäster sig på fiskens fenor och hud med hjälp av hakar. Den fria delen av larven söker sin näring av celler och slem runt fästpunkten. Parasiterna kan också röra sig längs fiskens hud på samma sätt som mätarlarver. Både parasitens fästpunkt och näringsupptagning orsakar störningar i hudens och gälarnas normala funktion. En lindrig smitta stör knappt fisken, men vid kraftig smitta ökas slemavsöndringen av den mekaniska irritationen och den trånga huden blir mottaglig för infektioner och svampsjukdomar. Parasiten smittar inte till människor eller husdjur.

Hakarna sitter i bakdelen på parasiten. De hakar som syns inuti parasiten tillhör nästa generation. Denna parasit bär på en dotterparasit som redan har ganska väl utvecklade hakar. Man kan således säga att förökningen liknar "ryska trädockor". Bild: Jussi Kuusela

Bilder: Panu Orell, Perttu Koski, Jussi Kuusela | Karta © Karttakeskus Oy, Helsinki | Avrinningsområden © SYKE

Mer information:

- Fiske vid Tana älv, desinficering: www.ely-keskus.fi
 Lapplands Närings-, trafik- och miljöcentralen, Enhet för fiskerihushållning,
 tel. +358 295 037 000
 Den årligen uppdaterade TenolInfo-publikationen kan fås på internet
- *G. salaris* -parasiten och motarbetandet av den: www.livsmedelsverket.fi

Livsmedelsverket
 PB 200, 00027 LIVSMEDELSVERKET
 Växel +358 29 530 0400
livsmedelsverket.fi